

Δέν είναι παρμένα από τους μαγικούς κόσμους της παράδοσης ή του παραμυθιού άνθρωποι της σύγχρονης ζωής, που άνίσως και δέ ζούνε σάν κ' έμεις, όμως ζούνε στο πλάγι μας· και, μάλιστα, άνθρωποι που έρχονται στιγμές και μ'ας δείχνονται πιο πολύ μακρυσμένοι από τους ήρωες του μύθου. Δέν πετούνε στα σύνεφα, ούτε γυρίζουνε σταστίρια με τὰ μέτωπά τους· όμως ούτε στη γη πατούνε στερεά. Θυμίζουμε κάποιο περπάτημα, που όνειρευόμαστε συχνά στον ύπνο μας, τόσο άλαφρό, που άξαφνα γίνεται άεροπέταμα.

Έργα, σάν αυτό που άκούσαμε από τον κ. Ροδοκανάκη, έχουν τὰ ψεγάδια και τὰ χαρίσματα του είδους τους. Δηλαδή του έρχεται κανενός να στοχαστή: Καλά καλά δέν υπάρχουν έλαττώματα και δέν υπάρχουν προτερήματα, στην τέχνη, καθώς και στη ζωή. Υπάρχουμε μονάχα έμεις που καθώς κάνουμε την ήθική, έτσι πλάθουμε και την όμορφιά, σύμφωνα με την άνατροφή μας, με τὰ συνήθια μας, με τὰ γούστα μας και με τὰ μυαλά μας. Υπάρχει μονάχα ό ποιητής που δημιουργεί, άλλοτε με την ύποταγή στα πατερπαράδοτα και συμμορφωμένος με τὰ κανονικά και με τὰ σύμμετρα, και άλλοτε άνυπόταχτος, και καταφρονώντας όλα, και τὰ πάντα άνακλιώνοντας. Φτάνει να δημιουργή. Θυμάμαι τὰ λόγια τουττα βελμένα από τόν Ρενάν στο στόμα ενός ήρωά του: «Όλα όρατα, όλα καλά, έξόν από τὰ μέτρια. Δέν υπάρχει τόπος για τόν μέτριο μήτε στον ούρανό, μήτε στην κόλαση.» «Ό,τι γράφει ό κ. Ροδοκανάκης σφραγίζεται από μιάν όραία όρμη, που νέα είναι άκόμη, και δέν έδειξε όλη της την πλαστική χάρη, με τραβά άνυπόμυνα προς τόν δημιουργόμα καποιος διαλεχτής όμορφιας. Στο «Βυσινί τριαντάφυλλο» βρίσκετε στοιχεία από τή ζωή, τόν σκέδιο μιας ιστορίας, κάτι σάν ψυχολογική άνάλυση, κάποιο όραμα, κάτι σά χαρακτήρες, λίγη εϊρωνία, λίγη φιλοσοφία, έναν εύελπη, μιάν κόμησσα, ξέρω κ' έγω τί. Μά τόν ξεδιακριτικό του γνώρισμα είναι τόν έγω του συγγραφέα που δέν περιγράφει τή ζωή, πιστά ή άπιστα, μά τήν έρμηνεύει, ντύνοντάς την, μεταμορφώνοντας, σχεδόν παραμορφώνοντας, μέσα στα πλάγια πολύπτυχα, άρχοντικά, και κάποτε άποκριάτικα, φορέματα του λυρισμού. Ό λυρισμός, τόν έγω, φτερωτό, μεθυμένο, όνειρόπληχτο, προσφέροντας τὰ πάντα, και τὰ κοινά της ζωής, και τούς συνηθισμένους του κόσμου, μέσα σε χρυσόπαιχτα κυπελλάκια, σάν άκριβά λικέρια. Ό

λυρισμός, που συνθέτει άμελημένα τὰ βιβλία του, πιο φροντισμένα τις σελίδες του, και φροντισμένα πιο πολύ άπ' όλα τις φράσεις του, με τόν καπρίτσιο του, με τόν χιούμορ του, με τήν ύπερβολή του και με τήν άκρότητά του, με κάποια λειτουργική μονοτονία, και άσυμμετρία νεανική, που τραβά και έρεθίζει, που λιγώνει και άποκοιμίζει. Ό λυρισμός που άρχίζει, ιδεολογικά, με τή συζήτηση και τελιώνει, κοροϊδευτικά, με τόν ύπνο της κοντίσας. Ρωμάντισο θά πητε; διήγημα; μελέτη; κάτι πολύ πιο λίγο και πιο πολύ από κείνα.

Στά πεταχτά, τούτη μου ή έντύπωση για τόν άκουσμα. Μόνον τόν διάβασμα του έργου θά μ' έκανε τελειωτικότερα να μιλήσω για τούτο, μ' έναν έσκιο κριτικής. Μά ό,τι μου δίνει θάρρος είναι ή προτήτερη, λιγιστή, όμως διαλεχτή εργασία του κ. Ροδοκανάκη. Τόν «Φλογισμένο ράσο» του, όσο κι αν κόβεται κάπως άπότομα, είναι μιάν όραία χρωματισμένη ζωγραφιά της ζωής των έεροσπουδαστών της Χάλκης με κορνίζα τήν πιο μεγαλόπρεπη φύση που δόθηκε σέ μ'έντι άνθρωπο να χαρή, είδος πρελούτιου της συμφωνίας του «Βυσινίου Τριαντάφυλλου». Όσο για τις πρώτες του φιλολογικές δουλιές που μάς παρουσίασε με τόννομα De profundis, έγω είμαι ένθουσιασμένος άπ' αυτές. Τς άνοιξα να τις φυλλομετρήσω με τήν ιδέα πως θάπερτα σέ άσθενικά ξαναπαράσματα, κάτω άπ' τήν έπίρροή των τελευταίων ξένων διαδασμάτων, μιας νωθής τέχνης και πρωτόπειρης· και βρέθηκα μπροστά σ' ένα είδος καλλιτεχνικού κινηματογράφου, που μου παρουσίασε με άξιόσπουδη πρωτοτυπία, γοργά και τρεμουλιαστά, πλούσιες εικονίσεις, από τὰ βαθιά των αιώων και από τούς βυθούς της ψυχής, τή συγκίνηση ενός νού έπιδεχτικού να κρατηθή μέσα του και να ξαναδώσει κάθε λογής όψης της ιστορίας, του μύθου, της φύσης, της ζωής. Και σημειώστε πως τὰ De profundis τουττα είναι γραμμένα στην καθρεύουσα. Ροδοξημέρωμα. Ένός ποιητή και ήλιόγεμα μιας γερόντισσας σάν τήν καθρεύουσα. Γιατί ό κ. Ροδοκανάκης τὰ νέος νούς στοχαστικός, μολοντί άρχισε τόσο καλά με τή γλώσσα που τόν έμαθε τόν σκολειό, είδε πως ή τέχνη του δέν μπορεί να τραβήξη μπροστά παρά με τή γλώσσα της τέχνης. Και με όλες του τις άριστοκρατικές άγάπες, βαφτίστηκε στα νερά της δημοτικής.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΗ

("Ένα γράμμα του κ. E. Clément)

Άγαπητέ Κέριε,

Η άποστολή του νέου βιβλίου σας «Κάθεται Μέτρα», σκάνερωμα ενός μαγευτικού τρόπου πως δέ μου κρατάτε άχτι, που δέ σας εύχαρίστησα άκόμα για τή «Μεγάλη Αύρα». Είμαι τόσο πλημμυρισμένος από βιαστική εργασία που μόλις τελευταία κατόρθωσα να τελειώσω τήν άνάγνωση του βιβλίου αυτού και μου κεντάει τόν πόθο να φτάσω στο τόν γληγορότερο και στο «Κάθεται Μέτρα» σας.

Τόν βιβλίο σας μπόρεσε να δικαιώση από τις περισσότερες έποψες τόν φιλόδοξο τίτλο του. Τὰ περισσότερα κομμάτια που τόν άποτελούν, είναι άληθινά έμφυχωμένα από μιάν άμεγάλη πίστη. Δίνετε τήν πιο άψηλή ιδέα του έπαγγέλματος του ποιητή. Δέν τον παίρνετε μονάχα σάν έναν έρωτερμένο ψάλλον όλων των μορφών της Όμορφιας. Θέλετε άκόμα να είναι ό κήρυκας της άλήθειας κι ό έμπνεστής του καλού. Αυτή ή σύλληψη στην ποιήσή σας δίνει ένα χαρακτήρα βερότητας και της άψηλότερης ήθικης, για τήν οποία όφείλει κανείς να τας συγχαρή. Μά ξέρετε επίσης να ντύνετε τις ιδέες σας με λαμπερά ένδυματα που σας παρέχει μιάν φαντασία άξιοπαράτηρη πλούσια. Έχετε, όπως ένας μεγάλος αριθμός ρωμαίων συγγραφέων, μιάν κλίση σημειωμένη για τόν σύμβολο.

Είμαι μακριά από τόν να παραγνωρίσω πόσο αυτή ή μορφή της τέχνης έχει έέλγητρο και ποιητική μαγεία. Μας άποκαλύπτει μ' ένα λαχταριστό τρόπο τήν προσωπική έντύπωση που ή ψυχή του ποιητή παίρνει από τόν έξωτερικό κόσμο, και, αν μπορώ να πώ, τήν ειδική κόψη του όραματός του. Ό ποιητής κατορθώνει έτσι να ύποκειμενικοποιήση με κάποιον τρόπο τὰ αίσθηματά του τὰ πιο παροδικά και τὰ πιο σύμπλεχτα. Αυτό είναι θαυμαστό χωρίς άλλο· άλλα δυό σκοπέλοι προκύπτουν: τόν τετριμμένο άπ' τή μιάν μεριά κι ή σκοτεινότητα κ' ή άσυναρτησία άπ' τήν άλλη. Αν τόν σύμβολο είναι πολυμεταχειρίστο, πέφτετε στη Χάριβδη· αν είναι ζοφερό κι άνιγματοειδές, σκαλώνετε στη Σκύλλα. Τούτη ή ιστορία έξ άλλου, είναι κ' ή φοβερότερη και πολύ λίγοι, ως και μεταξύ των πιο μεγάλων, μπόρεσαν να τήν ξεφύγουν όλωσδιό-

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Η Κούλια δέν τόβρηκε άναγκαίο να εξηγήση στο φίλο της πως τώρη τώρη βάζει μαύρο ή Φρόσω και τουλουπώνονται μ' αυτό σάν έδγαινε στη βραδυή περιδεία της στην πόλη. Προτίμησε να ρθή ίσα στο ζήτημα:

«Θές να κρυώνω ή να μ'ην κρυώνω, Μανθό;»

«Τί ρώτημα είναι αυτό;»

«Σέ ρωτάω, πέες, τί θέλεις;»

«Ό λοχίας έμπλεξε.»

«Νά μ'ην κρυώνω», μουρμούρισε.

«Τότε πάρε μ' τρία τσεκιά κοκίνο γινέμα μάλλον να πλέξω μιάν μπερτίτσα.»

«Ό λοχίας είχε πέσει όλόβροχος στο δίχτυ.»

* Η άρχή του στο 226 φύλλο.

«Θά μ' τὰ πάρ'ς, έ; θά μ' τὰ φέρ'ς αύριο. Να καρτεράω τάποραδύ πίσω στ' φράχτη;»

Και κρεμάστηκε μ' όλη τή γλώσσα των ματιών της άπάνω του.

Ό Σκακρέλος κοίταζε βουβός τή λάμψη τους μες τόν σκοτάδι. Δέν ήταν γραφτό και τούτη τή δεκαμερία να πάρη τις μεταξωτές καλτσόδες (με τόννομα του κεντημένο σ' αυτές άνάποδα κατά τόν κανόνα), που είχε παραγγείλει ιδώ και δυό μήνες σ' έναν καζάκι του τουρκομαχαλά.

Αυτή ή άγάπη θά με ρίξη στον γκρεμό, συλλογιόνταν ό βαλτινός λοχίας κ' ήταν έτοιμος να πει τόν όχι. Τσιγγούνης πράγματι δέν ήταν, καθώς είχε τόννομα και καθώς τόν έόμιζε κ' ή άγαπητική του. Μά οι πόροι του ήσαν μετρημένοι, κι όσα κι αν ή ψυχολογία του μπορεί νάντινομή με τήν παραδομένη του τόπου του ό Μανθός Σκακρέλος δέν έννοούσε να γυρεύη άδηλους τέτιους. Δέν ήθελε νάναι περήφανος και τσελεπής στη ντομακιά μογάχα, έννοούσε νάναι τόν ίδιο τσελεπής και πεστρινός στα χέρια. Κι αυτή τήν ώρα πάλευε με τόν πειρασμό. Ένα πείσμα μέσα του ήθελε να κόψη τήν κακή συνήθεια της άγαπημένης του να τόν ζυγώνει πάντα με μιάν άπαίτηση. «Κάλλιο να μ'ην ξανα-

θής να μ' άνταμώνω», τριγύριζε στο πνεύμα του, μά ή γλώσσα δέ μπορούσε να τόν ξεποτίση. Τὰ μάτια του φιδιού, που του είχε ζώσει τόν λαιμό του, του τήν έδεσαν, ή ζίστη του κορμιού που τρίβονταν άπάνω του κ' ή ιδέα πως αυτό κρύνει τόν έφανε θερμό άντατρίχασμα και στο δικό του. Άφωτος κολλήθηκε στα χείλη που ή άναπνοή τους τόν ζάλιζε τόν νού.

Η νύχτα είχε προχωρήσει κι ό ύπαξιωματικός δέν άκουτε τόν προσκλητήριο που σήμανε στο κάστρο. Έτσι θά πληρώνονταν ή έπιθυμία της Κούλιας να ξενυχτίση κάτω άπ' τήν καπότε ταγκατμένου της, αν άξαφνα κυπριά, που άκούστησαν άπ' τήν πίσω τήν πόρτα τους, δέν πρέδιναν τόν σήμαμα γιδιών που ροδολούταν προς τήν ποταμιά. Σε λίγο πήδησε ό τράγος μπρός τους. Άνεγκάστηκαν να σηκωθούν. Θυμήθηκαν κ' οι δυό πως τούς προσμένουν στο στρατόνα και στην κούλια.

Άφου προώρεσαν ένα διάστημα μαζί, στο που φάνηκαν τὰ φώτα από τόν κάστρο, ή Κούλια στάθηκε.

«Αί στο στρατώνη τώρη σύ μ'ην έρχεσ' από

λου. Χωρίς ν' ἀνέβουμε ὡς τὸ Σολωμό, ποὺ εἶναι ὁ πατέρας τοῦ συμβολισμοῦ στὴ νεοελληνικὴ φιλολο- γία, ὁ ὑπέρτοχος ποιητὴς Παλαμᾶς ἀγγίζει κάπο- τες αὐτὴ τὴν ἀβυσσο κα' ἡ προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστη κουράζεται σὲ στιγμὲς νὰ προσπεράσῃ τὴς κρύφτες τοῦ πρόθεσις. Ρωτιέμαι συχνὰ γιατί αὐτὸς ὁ ὁμι- χλῶδικος ἀνεμος φυσᾷ στὴ χώρα σας — χώρα τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ Φωτός. Εἶναι ξένες ἐπιδράσεις πού θὰ εἴταν καλὰ νὰ ζετινχτοῦν.

Ἄν ἔκανα αὐτὴ τὴ διάκριση, δὲν τὴν ἔκανα καθόλου γιὰ νὰ σας κρίνω σκληρά. Τὸ γενικὸ σύμ- βολο εἶν' ἀρετὰ ἀνετο νὰ κατανοηθῇ μέσα στὴν εὐδότη- ταν τῶν ποιημάτων σας, ἐξὸν λόγου χάρις στὸ «Τραγῶδι τοῦ Εἵνους» ὅπου ἡ ἀλληγορία μένει ἀό- ριστη. Μπόρεσα νὰ νοιώσω σ' αὐτὴ τὴν ἐπιθεώρηση τῆς μυθολογίας καὶ ὅλων τῶν παραδόσεων πὼς οἱ ἐφεύρες κα' οἱ ἰδέες τοῦ ποιητῆ σέρνουν τὴν ἀν- θρωπότητα· ὅμως, ἂν εἶμαι γιὰ τίποτα βέβαιος.

Ἐξ ἀντιθέτου, βρῶσκω πολλὴ φαντασία ἀγρυ- χτικὴ στὸ «Τραγῶδι τοῦ Ἀρριώτου». ὥστόσο ἡ φαντασία πνίγει πολὺ τὸ αἶσθημα κα' ἡ λάμψη τῆς μορφῆς δὲν κατορθώνει πάντοτε νὰ ξεφάνῃ. τὸ τετριμμένο τοῦ βάθους. Πρωτιμῶ τὸν «Ἀργαλειὸ τοῦ Αἰγαίου» ὅπου σημειώνετε ὑπέρτοχα τὰ μεγάλα διαστήματα τὴν Ἑλληνικὴς ἱστορίας καὶ ἐξηγώ- νετε προφητικὰ τὴν ἐλπίδα γιὰ μελλοντικὲς δόξες. «Ὁ Νεοσταλγὸς» εἶν' ἕνα ποιητικὸ παράπονο γιὰ τὴν ἀρχαία τέχνη, τὴ θρησκεία καὶ τὴ ζωὴ πού τελειώνει σὲ μιὰ πράξη πίστεως στὴν ψυχὴ τὴν ἐμπνευσμένη γιὰ τὴν ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ τὴ Γῆ. «Τὸ Στοιχεῖο τοῦ Χειμῶνα»· δῖγμα μιᾶς σπάνιας ἀφέλειας τῆς φαντασίας. Ὁ ἄλλος κανεὶς: ἕνα παραμῦθι φανταστικὸ τῶν Νεοαἰδῶν· ὅμως δὲν ἐνυ- πάρχει κάποια ὑπερβολὴ σὰν ὁ Χειμῶνας λείει πὼς γίνεται Ἡρώσειο καὶ τῆς ψυχῆς του ἡ λάδα κατακαίει τὴ γῆ. Μεγάλῃ μελωδίᾳ καὶ δροσίᾳ, βρῶσκω, στὸν «Πετρακότσουρα» πού συμβολίζει τὴν περήφανη ψυχὴ τῶν βουνίστων γραικῶν. «Ἡ Κόμη τῆς Βερενίκης» εἶναι ἐρωτικὲς λιτανεὲς στὰ μαῦρα μαλλιά τῆς τρισεκατημένης· βρῶσκω κανεὶς σ' αὐτὸ μιὰ ποίηση θερμὴ καὶ χαριτωμένη. Μιὰ ἰδιου εἶ- δους θρησκα θερμότητα φλογίζει καὶ τὸν «Ἕμνο στὴ Γυναικα». Σ' αὐτὸ τὸ ποίημα καθὼς σχεδὸν σὲ ὅλο τὸ βιβλίον, ἡ χρῆσις τοῦ ἐπώδου γυρίζει σχε- δὸν σὲ κατάχρηση. Οἱ ρυθμοὶ τῶν δακρῶν κλεί- νουν μελαγχολικὰ τὴ σειρά. Καὶ λείπει ἀλήθεια:

τὸ κοντό, μὴ ἰδῇ κανέναν», εἶπε στὸν καλὸ της καὶ τὸν φίλης.

Τοῦτος ὑπάκουσε.

«Γῆρα μὴ ἀποτοχῆς αὐρὸς ἐκείνῃ πού σοῦ εἶπα. Πίσω στ' ἐσχάτη θὰ σ' ἀκχερῶ», πρότεσε ἡ πρώτη σφίγγοντας τὸ χεῖρ. «Καληνύχτα».

Κ' ἔφυγε.

«Καληνύχτα», μουρμούρισε καὶ ὁ Μάνθος Σακα- ρῆλος κα' ἔστριψε καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ κάστρο.

Καὶ τὰνταμῶματα ἐπαναλαμβάνονταν, σὰν ἔ- θρισκε εὐκαιρία νὰ λείπῃ ἡ Κούλα ἀπὸ τὴν κούλα. με τὸν ἴδιον τρόπο, με τὴν ἴδια χάρι καὶ μονοτονία. πού ἔχουν ὅλα τὰ ἐρωτικὰ ἀνταμῶματα, ὥστε νὰ μὴν ἔχῃ λόγος νὰ παραφυλάξωμε στίς ἡδονὲς τους τοὺς δύο μας ἡρώες. Οἱ σκηνογράφους πού ἔλλα- ζαν τριγύρω τους — μπορούσε λ' ἂν ἀντί τὰς πύργων νάλαμπε καὶ τὸ φεγγάρι ὁλόγιομο ἢ μισὸ στὴν πο- ταμιά, ἢ ἀντί τὸ γιδύβιζι νὰ λαλοῦσε καν' ἐπὶ δόνη, μπόρει ἡ συνέντευξις νὰ γίνονταν τὸ δειλινὸ στὰμπέλια με τὸ βοριά καὶ τὰ κοτσῖφια, ἢ με τὸν ἥλιο καὶ τοὺς συκοφάνους — δὲν ἐπηρῆζαν τὴν οὐ- σία πολὺ καὶ δὲν ἔλλαζαν τὰ θέματα τῆς ὁμιλίας. Τὸ ἐρωτικὸ ζευγάρι μας δὲν εἶχε τὴν εὐκυσθησὶς τῶν ἐξελιγμένων ψυχῶν στὴν ἀνταπόκριση τριγύρω

Οἱ θύμντες κα' οἱ ἐλπίδες ἀφίνουν μὲς στὴν καρδιά ἐν' ἀχνάρι δακρῶν.

Δὲ θὰ τελειώσω χωρὶς νὰ σας συγχαρῶ γιὰ τὴν καθάρια καὶ χυμώδη γλώσσά σας, εἰδικρινὰ ρω- μαϊκῇ, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐπιτηδευσὴν με τὴν ὑποία ξέρετε νὰ τὴν μεταχειρίζεσθε. Εἶμαι ἀπὸ κεί- νους πού σκέπτονται πὼς σὲ τέτοιο ὕλικὸ ὀρεῖται νὰ ὑποτάξεται κανεὶς χωρὶς ἐπιφύλαξη στοὺς νόμους τῆς ἐπιστήμης τῆς ὁποίας ὁ Διδάσκαλος Ψυχάρης εἶναι ὁ ἀναδειγμένος χρησμός.

Ἐακολουθεῖτε νὰ πλουτίζετε τὴ νεοελληνικὴ φι- λολογία. Τὸ ταλέντο σας εἶν' ἀπὸ κείνα πού τὴν τιμοῦνε.

Ἀφιερώνετε τὸ βιβλίον σας στὴ Γαλλία. Ἐπι- τρέψτε μου στὴν ιδιότητά μου, σὰ γάλλος πού εἶμαι, ν' ἀναγγελλίσω γι' αὐτὴ τὴν ἀφιέρωση. Ἡ Γαλλία κα' ἡ Ελλάδα εἶναι πνευματικὲς ἀδερρά- δες. Κι ἂν συμβαίνει ἕνα ρωμῖος νὰ νοιώθεται σὰ στὴν πατρίδα του στὴ Γαλλία, δὲν εἶναι γάλλος πολιτισμένος πού νὰ μὴ λογαριάζῃ τὴν Ἑλλάδα σὰ μὴν ἄλλη πατρίδα.

Δεχτήτε, ἀγαπητὴ κύριε, κτλ.

Ε. ΚΑΕΜΑΝ

καθηγητῆς

Νίκαια, Φλεβάρη 1909.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Γ. Πολίτου. — Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία — Κριτά- λογος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἢ ὑπὸ Ἑλ- λήνων ἀλλοχρὸ ἐκδοθέντων βιβλίων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1907 — (Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος Γ.) Ἐν Ἀθήναις τυποεῖ Π. Δ. Σα- κελλάρου 1909. Σελ. 393—540.

«Κοσμικὸν Βενεδικτῆνον» ὠνόμασε ὁ Reinach τὸν καθηγητὴ μας κ. Σπ. Π. Λάμπρο. Τίτιο ἐπί- θετο, θαρροῦμε, ταπεινῶς καὶ παραταιριάζει καὶ τοῦ συναδέλφου του κ. Πολίτη. Ὅποιος ξέρει πόσο δύ- σκολο εἶναι ἐδῶ νὰ μαζέψῃ κανεὶς τὴς χρειάζουμενες πληροφορίες, πόσο τεμπέλης εἶναι κα' ἐκεῖνοι ἀκόμα πού σφύρο τούς εἶναι νὰ τίς δίνουν, πόσο μᾶς λεί- πουν τὰ ὄργανα ἐκεῖνα, σὰν λ' ἔχ. τὸν Argus τοῦ Παρισιῶ, πού, με μιὰ ἐλάχιστη ἀμοιβή, σοῦ στέλ- νουν στὸ γραφεῖο σου μέσα ὅλα τὰ ἄρθρα καὶ τὰ ἀποσπάσματα καὶ τίς παραπομπές πού σοῦ χρειά-

μέ τὴ φύση. Οἱ ἀσφατεῖς διαθέσεις τῆς στενῆς δὲν ἔλλαζαν σημαντικὰ τὴν κεντρικὴ διάθεση τοῦ πρῶ- του. Ἡ κόρη τοῦ Κρανῖα ξεκλέβονταν στὴν ἀκρο- ποταμιά ἢ ἔτρεχε στὰμπέλια ἀπὸ τὴ δίψα τοῦ φι- λιοῦ καὶ ἀπ' τὴν ἀνάγκη νὰ ποχτήσῃ κατὶ πού τῆς ἔλειπε· καὶ ὁ βελτινὸς λοχίας προτιμοῦσε τὰ πόμπερα σμιξίματα, γιατί δὲν τοῦ ἄρεσαν τὰ σκουνηρήματα με τίς γεινόνισες καὶ πὺ πολὺ τὰ νταβατούρια με τίς ἀδερράδες. Τὸ λόγο του τὸν εἶχε δόσει στὴν καλὴ του καὶ τοῦ ἔφτανε νάχη νὰ λογαριάζῃ μόνο μ' αὐτὴ μιὰ μέρα ἂν τόφερε ἡ ἀνάγκη. Γιὰ τὴν ὥρα ἕνα ἤθελε κα' ἕνα ἀπαιτούσε ἀπὸ τὴν Κούλα· πῆστη. Δὲν τὴ γύρευε μονάχα ἡ ζήλεια του, πού φαίνεται ἦταν φυτικὸ τοῦ βαλτινὸυ λοχία, καὶ καὶ τὸ φιλότιμό του, πού δὲν ἀνέχονταν νὰ τοῦ πα- τήσῃ ἄλλος κανεὶς τὸ σύνεργον. Ἀπόξω, ἀπὸ τὸ κάστρο ἢ ἀπ' τὸ βελούχι, ἦταν σίγουρος πὼς δὲν τὰποφάσσει κανέναν νὰ τὸ κάμῃ, γιατί ὅλοι τὸν ἤ- ξεραν πὼς εἶναι ἥσυχος καὶ ἡμέρος μόνο ὅσο δὲν τὸν πειράζουν. Ἀπὸ κείνους πού μπκινύθωναν στὴν κούλα φοβόνταν μονάχα, ἀπὸ κανένα ἀξίωματικό καὶ πὺ πολὺ ἀπ' τὸν ταγματάρχην. Μὰ σ' αὐτοὺς τὸ χεῖρ του δὲν εἶχε δύναμη. Κάποιες ὑποφίεις εἶχε καὶ ἀπὸ τὸν ἐπιλοχία Καραφωτιά· μερικὰ σημαδία

ζονταν γιὰ ἕνα ζήτημα, θὰ καταλάβῃ τί κόπο ἔκαμε ὁ σοφὸς καθηγητῆς μας καὶ τί δουλειὰ ἀντιπροσω- πεύουν οἱ 147 σελίδες τοῦ βιβλίου του. Ἐκεῖ μέσα βρῶσκω κανεὶς μαζωμένα τὰ βιβλία καὶ τὰ σπου- δαιότερα ἄρθρα πού γράφτηκαν ἀπὸ τὸ 1907, ὅλα ταξινομημένα στὸ εἶδος τους, μ' ὅλες τίς σχετικὲς καὶ ἀπαραίτητες πληροφορίες. Ἕνας ὀνομαστικὸς κα- τάλογος τῶν συγγραφέων κα' ἕνας πίνακας τῶν περιχομένων στὸ τέλος τοῦ βιβλίου εὐκολύνουν τὸ βρῆμα τῆς δουλειᾶς τοῦ καθενός.

Σὰν κλοσυνειδητὸς ἐπιστήμονας καὶ λόγιος πού εἶναι, ὁ κ. Πολίτης ἔδωκε τὴν προπρῶτην θέσιν στὴ Δημοτικῇ, ἂν καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι βγαλμένο ἀπὸ τὴν Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητον τοῦ Ἑθνικοῦ Πα- νεπιστημίου. Καὶ ξέρομε ἐκεῖ μέσα τί ἰδέα ἔχουν γι' αὐτὴν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Συγκλητικούς. Στὸ βιβλίον ὅμως τοῦ κ. Πολίτη βρῶσκωμε καταγραμ- μένα πιστὰ καὶ ὑπομονετικὰ ὄχι μόνο τὰ ἔργα τῶν δημοτικιστῶν καὶ τὰ σπουδαιότερα ἄρθρα πού δημοσίευσαν κυρίως στὸ «Νουμά» καὶ γι' αὐτὸ τὸ- νομα τῆς ἐφημερίδας βλέπουμε μὲ χαρὰ καὶ περηφά- νειά μας ν' ἀναφέρεται συχνὰ πικρὰ στὸ βιβλίον τοῦτο.

Δ. Βικέλα. — Ἡ Ζωὴ μου. (Παιδικὰ Ἀναμνή- σεις — Νεανικὸι Χρόνοι) Ἐν Ἀθή- ναις 1908.

Μὲ τὴ χάρι πού δίνει ἡ ἀπλότητα τοῦ ὅρου, τὴ γλυκύτητα τοῦ χαρακτήρα του καὶ τὴν εὐγέ- νεια τῶν τρόπων του, μᾶς δηγεῖται ὁ μακαρίτης ὁ Βικέλας τίς ἀρχὲς τῆς ζωῆς του. Καὶ κρίμα πού σταματᾷ ὡς ἐκεῖ, γιατί ἔχει διαφέρει τὸ βιβλί- αὐτό, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν μὴ ζυγαφίσει, ἂν κα- κομμάτι θαμπά, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἐδῶ καὶ στὸ ἐξωτερικόν, μὰ καὶ γιατί μᾶς δίνει τὴν ψυχολογίαν τοῦ συγγραφέα στὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα.

Μ' ὅλα πού γράφει γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ πὼς οἱ προπρῶτες τῆς ἰδέας εἴταν οἱ ἰδίαις με τίς κατο- πινές, δὲν μπορούμε παρὰ νὰ λυπηθοῦμε πού δὲν ἐφάρμοσε καὶ στὴν ἐργασία του, τὴν ἡθικὴ καὶ ὕλι- κή, γιὰ τὰ βιβλιαρχία τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων, τὴν ἀρχὴ πού εἶχε στήναι- νική καὶ ἀντρικὴ του ἡλικία δηλ. νὰ μεταχειρίζεται αὐτὴν γλῶσσαν τὴν ὁποῖαν ὁμιλοῦμεν, γραφομένην ὅπως τὴν προφέρομεν. Ἐτοί θὰ εἶχαμε σήμερα μιὰ σειρά βιβλίων γιὰ τὸ Λαὸ γραμμένων, ἂν ὄχι στὴν κλασ-

τὸν ἀνησυχοῦσαν· μὰ ὅσο δὲν εἶχε, τίποτες χειρο- πιαστὸ καὶ ὅσο ἐκείνος ἐμπαινι στὴν κούλα σὰν ἀρ- ρεθωνιστικὸς τῆς ἀλλοτῆς, δὲ μπορούσε νὰ γυρέψῃ παστρικὸ λογαριασμὸν ὥστε ἀπ' αὐτὸν ὥστε ἀπ' τὴν Κούλα.

Κ' ἔτσι πέρασε ὁλος ὁ χειμῶνας κα' ἦρθε ὁ Ἀπρίλης με τὴν ἀνοιξή.

••

Ἦταν τὸ βράδυ τ' Ἀργυριῶν ἀνήμερα. Οἱ ὑπαζιωματικοὶ τοῦ κάστρου εἶχαν γενικὸν ζιασέτι στὸ βελούχι τοῦ Φωτοῦλα Τυλιγάδα. Δυὸ τρεῖς ἀπὸ δαύτους εἶχαν τὸνομά τους καὶ σύνεργον ὅλοι οἱ ὑπαζιωματικοὶ ἔκαναν τραπέζιν στὸ νεότερον συνά- δερρό τους Ἀχιλεῖα Σκαλτινιγώργο.

Ὁ Φωτοῦλας Τυλιγάδας ἔβαλε τὰ δυνατά του νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ ὅσο μπορούσε καλλίτερα. Ἀλάτισε τὰρνὶ μονάχος του, ἐπλεξε τὸ κοκορέτσι, μάζεψε ἀπ' τὴν κούλα ἀντίκρια καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη γειτονία μαχαιροπήρουν, πετσέτες, πιᾶτα. Οἱ πρῶτοι συνάδερφοί του θὰ προτιμοῦσαν λατσούδια, μὰ τὸ βουὸ ἦταν μακριά. Ἕνα γύρο οἱ κήποι εἶ- χαν μονάχα τριαντάφυλλα. Ἡ Μαριώ μάζεψε μιὰν